

Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU12

En fortsatt anpassning av riksdagens pensionssystem till en höjd pensionsålder m.m.

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till ändringar i lagen om ersättning till riksdagens ledamöter, med några ändringar av i huvudsak redaktionellt slag.

Förslaget innebär ändringar i lagen om ersättning till riksdagens ledamöter för att anpassa reglerna om pension och därmed sammanhängande avgångsförmåner för riksdagsledamöter till de ändrade bestämmelserna om åldersgränser m.m. i det allmänna pensionssystemet och i angränsande trygghetssystem.

Förslaget innebär att åldersgränsen för pension och för avgångsförmånerna inkomstgaranti, ekonomiskt omställningsstöd och stödåtgärder för återgång till förvärvsarbete höjs från 65 år till 66 år 2023 och att åldersgränsen från 2026 knyts till riktåldern för pension. Den lägsta åldern för uttag av ålderspension höjs 2023 från 62 år till 63 år. År 2026 knyts i stället den åldersgränsen till riktåldern för pension på så sätt att den infaller tre år före riktåldern. Motsvarande ändringar görs även i fråga om uttag av sjukpension inom riksdagens pensionssystem.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023 respektive den 1 januari 2026. Äldre föreskrifter ska gälla för den som uppnår respektive åldersgräns före ikraftträdandet.

Inga följdmotioner har väckts med anledning av framställningen.

Behandlade förslag

Framställning 2021/22:RS7 En fortsatt anpassning av riksdagens pensionssystem till en höjd pensionsålder m.m.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....1

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

 Bakgrund4

 Framställningens huvudsakliga innehåll.....5

Utskottets överväganden.....6

 En fortsatt anpassning av riksdagens pensionssystem till en höjd
 pensionsålder m.m.6

 Gällande ordning.....6

 Framställningen.....7

 Utskottets ställningstagande.....10

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag11

 Framställningen.....11

Bilaga 2

Riksdagsstyrelsens lagförslag12

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

En fortsatt anpassning av riksdagens pensionssystem till en höjd pensionsålder m.m.

Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till

1. lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter med den ändringen att ingressen ska ha följande lydelse: "Härigenom föreskrivs att 9 kap. 9, 11, 12 och 20 §§, 10 kap. 2 §, 11 kap. 1 §, 12 kap. 2, 3, 5, 7, 8 och 12 §§ och 13 kap. 3, 7 och 8 §§ lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter ska ha följande lydelse.",

2. lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter med den ändringen att

a) ingressen ska ha följande lydelse: "Härigenom föreskrivs att 1 kap. 2 §, 9 kap. 9, 11 och 12 §§, 10 kap. 2 §, 11 kap. 1 §, 12 kap. 3, 5, 7 och 8 §§ och 13 kap. 3 och 8 §§ lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter ska ha följande lydelse.",

b) 11 kap. 1 § första stycket punkt 3 ska ha samma indrag som punkterna 1 och 2,

c) ordet "riksdagen" i 12 kap. 7 § tredje stycket ska bytas ut mot "riksdagsuppdraget".

Därmed bifaller riksdagen framställning 2021/22:RS7 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 10 november 2022

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Erik Ottoson (M), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Malin Danielsson (L), Amalia Rud Pedersen (S), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Malin Björk (C), Lars Englund (M), Jan Riise (MP), Lars Johnsson (M) och Lars Andersson (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet riksdagsstyrelsens framställning 2021/22:RS7 En fortsatt anpassning av riksdagens pensionssystem till en höjd pensionsålder m.m. I framställningen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till riksdagsstyrelsens beslut om framställningen (s. 17 f.).

Under beredningen av ärendet har konstitutionsutskottet noterat att det i framställningens redovisning av den nuvarande lydelsen av 12 kap. 7 § tredje stycket lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter (riksdagsstyrelsens lagförslag 2) står ”riksdagen” i stället för ”riksdagsuppdraget”.

Inga följdmotioner har väckts med anledning av framställningen.

En förteckning över behandlade förslag finns i bilaga 1. Riksdagsstyrelsens lagförslag finns i bilaga 2.

Bakgrund

Den s.k. Pensionsgruppen träffade i december 2017 en överenskommelse som bl.a. innebär att det ska göras tre stegvisa justeringar av åldersgränserna i det allmänna pensionssystemet och i angränsande trygghetssystem och att alla åldersgränser på sikt kopplas till en riktålder för pension. Riktåldern ska följa utvecklingen av medellivslängden och fastställas årligen av regeringen tre år innan den ska tillämpas. Det första steget genomfördes genom lagändringar som tillämpas sedan den 1 januari 2020, genom vilka den lägsta åldern för uttag av inkomstgrundad ålderspension höjdes till 62 år och begreppet riktålder för pension infördes i socialförsäkringsbalken (prop. 2018/19:133, bet. 2019/20:SfU5).

Riksdagen beslutade våren 2022 om ytterligare lagändringar, motsvarande det andra och tredje steget i Pensionsgruppens överenskommelse, om justerade åldersgränser i det allmänna pensionssystemet och i kringliggande system (prop. 2021/22:181, bet. 2021/22:SfU25). Lagändringarna innebär bl.a. att de pensionsrelaterade åldersgränserna i pensionssystemet och i angränsande trygghetssystem ska höjas med ett år 2023. Från och med 2026 ska dessa åldersgränser knytas till riktåldern för pension.

Riksdagens pensionssystem har inte omfattats av de nämnda lagändringarna. I den departementspromemoria som låg till grund för propositionen 2019 uttalades dock att även åldersreglerna för riksdagsledamöter i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter (ersättningslagen) bör anpassas efter det faktum att den svenska befolkningen lever allt längre (Ds 2019:2 s. 200 f.). En sådan anpassning bör följa de utgångspunkter och principer som lagts fast genom Pensionsgruppens överenskommelse. Ersättningslagens åldersregler bör således enligt promemorian ansluta till

socialförsäkringsbalkens åldersbestämmelser, bl.a. när det gäller riktåldern för pension.

En ändring som motsvarade det första steget i Pensionsgruppens överenskommelse genomfördes i riksdagens pensionssystem genom ändringar i ersättningslagen den 1 januari 2021 (framst. 2019/20:RS2, bet. 2020/21:KU7).

Framställningens huvudsakliga innehåll

Riksdagsstyrelsens förslag innebär ändringar i ersättningslagen för att anpassa reglerna om pension och därmed sammanhängande avgångsförmåner för riksdagsledamöter till de ändrade bestämmelser om åldersgränser m.m. i det allmänna pensionssystemet och i angränsande trygghetssystem. De föreslagna ändringarna motsvarar det andra och tredje steget i Pensionsgruppens överenskommelse.

Förslaget innebär att åldersgränsen för pension och för avgångsförmånerna inkomstgaranti, ekonomiskt omställningsstöd och stödåtgärder för återgång till förvärvsarbete höjs från 65 år till 66 år 2023, och att åldersgränsen knyts till riktåldern för pension från 2026. Den lägsta åldern för uttag av ålderspension höjs 2023 från 62 år till 63 år. År 2026 knyts i stället den åldersgränsen till riktåldern för pension på så sätt att den infaller tre år före riktåldern. Motsvarande ändringar görs även i fråga om uttag av sjukpension inom riksdagens pensionssystem.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023 respektive den 1 januari 2026. Äldre föreskrifter ska gälla för den som uppnår respektive åldersgräns före ikraftträdandet.

Utskottets överväganden

En fortsatt anpassning av riksdagens pensionssystem till en höjd pensionsålder m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till ändringar i lagen om ersättning till riksdagens ledamöter, med några i huvudsak redaktionella ändringar. Ändringarna innebär att reglerna om pension och därmed sammanhängande avgångsförmåner för riksdagsledamöter anpassas till de ändrade bestämmelserna om åldersgränser m.m. i det allmänna pensionssystemet och i angränsande trygghetssystem.

Gällande ordning

Pensionssystemet för ledamöter

Bestämmelser om *ålderspension* för ledamöter finns i 9 kap. ersättningslagen. En ledamot har rätt till ålderspension om han eller hon har tillgodoräknats pensionsrätt. Pensionsrätt tillgodoräknas en ledamot för varje månad som han eller hon har fått arvode eller sjukpension av riksdagen. Ledamoten har rätt till ålderspension tidigast fr.o.m. den månad då han eller hon fyller 62 år och längst t.o.m. den månad då ledamoten avlider.

Pensionsförmånerna tjänas in på samma sätt oavsett ålder och utan vare sig nedre eller övre åldersgräns. All uppdragstid ger rätt till pension och det finns inte någon viss minsta uppdragstid, vare sig totalt eller sammanhängande. Intjänandetiden är dock begränsad till 30 år. Pensionsrätt kan tjänas in även efter det att ledamoten fyllt 65 år.

Genom en övergångsreglering i samband med införandet av det nuvarande pensionssystemet 2010 kan ledamöter som omfattas av det tidigare pensionssystemet under vissa förutsättningar ha rätt till ett tilläggsbelopp (9 kap. 11 § ersättningslagen). Syftet med tilläggsbeloppet är att försäkra att den som redan omfattades av det tidigare pensionssystemet inte skulle behöva riskera att redan fullgjord tjänstgöring ledde till försämrade pensionsförmåner.

Rätten till *sjukpension* regleras i 10 kap. ersättningslagen. En ledamot har rätt till sjukpension för tid då han eller hon har rätt till hel sjukersättning eller hel aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken. Sjukpension lämnas längst t.o.m. den månad då ledamoten fyller 65 år eller, om ledamoten avlider dessförinnan, t.o.m. den månad då dödsfallet inträffar. Underlaget för sjukpensionen är detsamma som för ålderspensionen.

Bestämmelser om *efterlevandepension* finns i 11 kap. ersättningslagen. Efterlevandepension lämnas till efterlevande maka eller make, eller den som jämställs med en sådan, och efterlevande barn till den som vid sin död var ledamot av riksdagen eller fick ålderspension med ett visst belopp enligt

ersättningslagen eller sjukpension enligt ersättningslagen. Efterlevandepension till maka eller make lämnas i huvudsak under sex år. Till barn lämnas efterlevandepension längst t.o.m. den månad då barnet fyller 20 år. Underlaget för efterlevandepensionen är detsamma som för ålderspensionen.

Avgångsförmåner till tidigare ledamöter

De ledamöter som valts in eller trätt in som ersättare i riksdagen före valet 2014 omfattas av bestämmelserna om *inkomstgaranti*. Bestämmelserna innebär att en sådan ledamot som lämnar riksdagsuppdraget före 65 års ålder efter minst tre års sammanhängande tid i riksdagen har rätt till inkomstgaranti fr.o.m. den tidpunkt då rätten till arvode upphör. Tiden med inkomstgaranti och beloppets storlek beror på ledamotens ålder och tjänstgöringstiden i riksdagen. Garantibeloppet ska reduceras om garantitagaren har andra förvärvsinkomster och vissa andra inkomster.

De ledamöter eller ersättare som valts in i riksdagen fr.o.m. valet 2014 och som har tjänstgjort i riksdagen under en sammanhängande tid om minst ett år omfattas i stället av systemet med *ekonomiskt omställningsstöd*. Stödet motsvarar 85 procent av arvodet. Utbetalningstiden beror på tjänstgöringstidens längd; ekonomiskt omställningsstöd betalas ut som minst i tre månader och som mest i två år. Stödet betalas dock inte ut fr.o.m. den månad då den tidigare ledamoten fyller 65 år. Även ekonomiskt omställningsstöd ska reduceras med vad ledamoten får i bl.a. inkomst eller sjukersättning.

Utöver inkomstgaranti eller ekonomiskt omställningsstöd har en ledamot som lämnar riksdagsuppdraget och som inte har fyllt 65 år rätt till *stöd för att kunna övergå till förvärvsarbete* (12 kap. 3 § och 13 kap. 3 § ersättningslagen). Stödåtgärderna ska motsvara det stöd som erbjuds genom trygghetsavtalen på arbetsmarknaden och kan bestå av åtgärder som rådgivningsinsatser och kompetensutveckling. Rätten till stödåtgärder upphör när den tidigare ledamoten fyller 65 år.

Framställningen

Allmänt

Riksdagsstyrelsen konstaterar i framställningen att det första steget i pensionsgruppens överenskomna förändringar av pensionssystemet är genomförda. Åldersgränsen för när inkomstgrundad pension tidigast kan tas ut har därmed höjts från 61 år till 62 år. Enligt 1 § förordningen (2019:780) om riktålder för pension för år 2026 är riktåldern för pension enligt 2 kap. 10 a-c §§ socialförsäkringsbalken 67 år.

Riksdagsstyrelsen konstaterar vidare att dagens pensionssystem för riksdagens ledamöter innebär att ålderspension kan tas ut före 65 års ålder och att det är möjligt att tjäna in pensionsrätt även efter 65 års ålder. Regleringen i ersättningslagen av ledamöters rätt till ålderspension och rätt till avgångsförmåner när en ledamot lämnar riksdagsuppdraget bygger dock på samma

65-årsnorm som i samhället i övrigt. Det finns således enligt riksdagsstyrelsen en rad bestämmelser i ersättningslagen där åldersgränsen 65 år är av avgörande betydelse för vilken förmån en ledamot eller en tidigare ledamot har rätt till – pension eller avgångsförmån – och beräkningen av förmånens storlek.

Pensionsgruppens överenskommelse och genomförandet av överenskommelsen syftar enligt riksdagsstyrelsen till att gå ifrån den i praktiken rådande 65-årsnormen och på sikt i stället knyta pensionsåldern till befolkningens ökande medellivslängd. Riksdagens pensionssystem och system för avgångsförmåner hänger ihop med det allmänna pensionssystemet och övriga förmåner på välfärdsområdet och på arbetsmarknaden, och därför uppkommer frågan om anpassningar av bestämmelserna om riksdagsledamöternas pensionssystem till de reformer som införts i det allmänna pensionssystemet och de angränsande trygghetssystemen.

En ordning med lägre åldersgränser inom riksdagens pensionssystem och system för avgångsförmåner än vad som gäller i övrigt i samhället skulle enligt riksdagsstyrelsen vara svår att motivera och skulle knappast heller främja legitimiteten hos riksdagens pensionssystem och ersättningssystem i övrigt. Styrelsen konstaterar att den redan i samband med ändringen i ersättningslagen när den lägsta åldern för uttag av ålderspension inom riksdagens pensionssystem höjdes från 61 år till 62 år uttalade att riksdagens pensionssystem så långt som möjligt bör anpassas till de ändringar som Pensionsgruppens överenskommelse innebär (2019/20:URF1, framst. 2019/20:RS2, bet. 2020/21:KU7, rskr. 2020/21:37).

Ändringar från den 1 januari 2023

Åldersgränsen för en ledamots ålderspension och avgångsförmåner ska enligt riksdagsstyrelsen mot den redovisade bakgrunden anpassas till vad som gäller på arbetsmarknaden i övrigt. Därmed ska relevanta åldersgränser i ersättningslagen höjas från 65 år till 66 år fr.o.m. den 1 januari 2023. En sådan höjning motsvarar det andra steget i Pensionsgruppens överenskommelse. Motsvarande höjning av åldersgränsen ska också göras i fråga om rätt till sjukpension och åldersregleringen av efterlevandepension, som därmed ska lämnas längst till månaden före den månad då ledamoten fyller 66 år. Också gränsen för när tilläggsbeloppet kan aktualiseras ska enligt framställningen höjas till 66 år. Uttag av ålderspension före 66 års ålder kommer därmed enligt styrelsen att innebära ett förtida uttag av pension, vilket medför att ett lägre belopp ska betalas ut varje månad.

Lägsta möjliga ålder för uttag av ålderspension enligt ersättningslagen ska höjas till den månad då ledamoten fyller 63 år.

De angivna åldersgränserna gäller för samtliga ledamöter och tidigare ledamöter, oavsett avgångstidpunkt från riksdagsuppdraget. Åldersgränserna omfattar även alla ledamöter som ännu inte har uppnått relevanta åldersgränser.

Ändringar från den 1 januari 2026

Riksdagsstyrelsen anser vidare att ändringar bör göras i ersättningslagen för att säkerställa fortsatt följsamhet till pensionsåldern i det allmänna pensionssystemet även från den 1 januari 2026. Sådana ändringar motsvarar det tredje steget i Pensionsgruppens överenskommelse. Styrelsen föreslår därför att det anges i ersättningslagen att åldersgränsen för en ledamots ålderspension och avgångsförmåner den 1 januari 2026 ska knytas till riktåldern för pension. Med riktålder för pension avses den årligt beräknade och fastställda riktåldern för pension som anges i 2 kap. 10 a–d §§ socialförsäkringsbalken. Riktåldern för pension ska för 2026 vara 67 år (förordning [2019:780] om riktålder för pension för 2026).

Vidare ska enligt riksdagsstyrelsen också den lägsta åldern för uttag av ålderspension från den 1 januari 2026 knytas till riktåldern för pension och därmed följa med i utvecklingen av riktåldern för pension. Riksdagsstyrelsen föreslår därför att det anges i ersättningslagen att en ledamot har rätt till ålderspension tidigast fr.o.m. tre år före den månad då ledamoten uppnår riktåldern för pension. Också skyddsregeln om tilläggsbelopp till ålderspensionen i 9 kap. 11 § ersättningslagen ska knytas till riktåldern för pension.

Genom att åldersgränserna i riksdagens pensionssystem och avgångsförmåner knytas till riktåldern för pension kommer ledamöters pensionsålder och därmed sammanhängande avgångsförmåner enligt riksdagsstyrelsen hela tiden att följa med i den utveckling av pensionsåldern som gäller för arbetsmarknaden i övrigt enligt det allmänna pensionssystemet.

Övriga lagförslag

Riksdagsstyrelsen konstaterar att riksdagen har beslutat om ändringar i vissa bestämmelser i ersättningslagen som innebär att uttrycket ”lämnar riksdagen” ändras till ”lämnar riksdagsuppdraget” (bet. 2021/22:KU22, rskr. 2021/22:232). Uttrycket ”lämnar riksdagen” förekommer enligt riksdagsstyrelsen dock fortfarande i några bestämmelser i ersättningslagen. För att uppnå ett enhetligt uttryckssätt i ersättningslagen föreslår styrelsen att uttrycket ”lämnar riksdagsuppdraget” används genomgående. Mot denna bakgrund föreslår styrelsen att ytterligare bestämmelser i ersättningslagen ändras, nämligen 12 kap. 2 § och 13 kap. 9 §.

Vidare har riksdagsstyrelsen uppmärksammat att ändringar i ersättningslagen som trädde i kraft den 1 juli 2022 medför ändrad numrering av några paragrafer i 3 kap. ersättningslagen (framst. 2021/22:RS2, bet. 2021/22:KU22, rskr. 2021/22:232). Bestämmelsen om återbetalning av arvode regleras fr.o.m. den 1 juli 2022 i 13 § i stället för som tidigare 11 §. Som en följd av detta föreslår styrelsen att hänvisningar i ersättningslagen till 3 kap. 11 § ändras, så att de i stället hänvisar till 3 kap. 13 §. Detta gäller hänvisningarna i 12 kap. 5, 8 och 12 §§ samt 13 kap. 7 §.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom de överväganden som redovisas i framställningen och anser att riksdagen bör anta riksdagsstyrelsens lagförslag med några mindre ändringar av i huvudsak redaktionellt slag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Framställningen

Framställning 2021/22:RS7 En fortsatt anpassning av riksdagens pensionssystem till en höjd pensionsålder m.m.:

1. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter.
2. Riksdagen antar riksdagsstyrelsens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter.

BILAGA 2**Riksdagsstyrelsens lagförslag****1 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1108)
om ersättning till riksdagens ledamöter**

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter att 9 kap. 9, 11, 12 och 20 §§, 10 kap. 2 §, 11 kap. 1 §, 12 kap. 2, 3, 5, 7, 8 och 12 §§ samt 13 kap. 3, 7 och 8 §§ ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***9 kap.****9 §**

Om ålderspensionen börjar tas ut före den månad då ledamoten fyller 65 år ska pensionen minskas med 0,5 procent för varje månad som återstår till den månad då han eller hon fyller 65 år.

Om uppehåll görs i utbetalningen före den månad då ledamoten fyller 65 år, ska ålderspensionen, när den åter betalas ut, minskas med 0,5 procent för varje månad som den tidigare har tagits ut och som vid den fortsatta utbetalningen återstår till den månad då ledamoten fyller 65 år. Till den del ålderspensionen grundas på pensionsrätt för tid efter det tidigare uttaget ska minskningen inte avse det antal månader som ålderspensionen tidigare tagits ut.

Om ålderspensionen börjar tas ut före den månad då ledamoten fyller 66 år ska pensionen minskas med 0,5 procent för varje månad som återstår till den månad då han eller hon fyller 66 år.

Om uppehåll görs i utbetalningen före den månad då ledamoten fyller 66 år, ska ålderspensionen, när den åter betalas ut, minskas med 0,5 procent för varje månad som den tidigare har tagits ut och som vid den fortsatta utbetalningen återstår till den månad då ledamoten fyller 66 år. Till den del ålderspensionen grundas på pensionsrätt för tid efter det tidigare uttaget ska minskningen inte avse det antal månader som ålderspensionen tidigare tagits ut.

11 §

En ledamot som vid sin avgång, dock senast vid utgången av riksmötet 2013/14, har fyllt 50 år och fullgjort minst sex hela år i riksdagen har rätt till ett tilläggsbelopp till ålderspensionen enligt vad som anges i denna paragraf och i 12 §.

Tilläggsbeloppet utgör skillnaden mellan jämförelsebeloppet enligt 15–19 §§ eller 20 § och ålderspensionen

Tilläggsbeloppet utgör skillnaden mellan jämförelsebeloppet enligt 15–19 §§ eller 20 § och ålderspensionen

för samma år. Om ålderspensionen har tagits ut före den månad då ledamoten fyller 65 år, ska det bortses från den minskning som detta leder till.

för samma år. Om ålderspensionen har tagits ut före den månad då ledamoten fyller 66 år, ska det bortses från den minskning som detta leder till.

I antalet fullgjorda hela år i riksdagen enligt första stycket ska inräknas tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009. I antalet fullgjorda hela år i riksdagen ska också inräknas tid då en ledamot har varit statsråd, om statsrådstiden har påbörjats före 2003 och inte gett rätt till statsrådspension.

12 §³

En ledamot har rätt till ålderspension tidigast från och med den månad då han eller hon fyller 62 år och längst till och med den månad då ledamoten avlider.

En ledamot har rätt till ålderspension tidigast från och med den månad då han eller hon fyller 63 år och längst till och med den månad då ledamoten avlider.

Ålderspension som understiger 0,025 inkomstbasbelopp för ett år ska inte betalas ut.

Tilläggsbelopp lämnas inte för tid före den månad då ledamoten fyller 65 år.

Tilläggsbelopp lämnas inte för tid före den månad då ledamoten fyller 66 år.

20 §

Vid beräkning av tilläggsbelopp för den som har varit talman före 2010 utgörs jämförelsebeloppet, om det blir högre än beloppet enligt 15–19 §§, av det belopp som han eller hon skulle ha fått i talmanspension *från och med den månad då han eller hon fyller 65 år* enligt de bestämmelser om talmanspension som gällde vid utgången av 2009.

Vid beräkning av tilläggsbelopp för den som har varit talman före 2010 utgörs jämförelsebeloppet, om det blir högre än beloppet enligt 15–19 §§, av det belopp som han eller hon skulle ha fått i talmanspension enligt de bestämmelser om talmanspension som gällde vid utgången av 2009.

10 kap.

2 §

Sjukpension lämnas längst till och med månaden före den månad då ledamoten fyller 65 år eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad då dödsfallet inträffar.

Sjukpension lämnas längst till och med månaden före den månad då ledamoten fyller 66 år eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad då dödsfallet inträffar.

³ Senaste lydelse 2020:962.

11 kap.**1 §**

Efterlevandepension lämnas efter den som vid sin död

1. var ledamot av riksdagen,

2. fick sjukpension enligt denna lag, eller

3. fick ålderspension enligt denna lag som för ett år överstiger 1,5 inkomstbasbelopp.

Med den som avses i första stycket 3 jämföras den som har fyllt 65 år och hade haft rätt till ålderspension som överstiger 1,5 inkomstbasbelopp för ett år om pensionen hade börjat tas ut.

Med den som avses i första stycket 3 jämföras den som har fyllt 66 år och hade haft rätt till ålderspension som överstiger 1,5 inkomstbasbelopp för ett år om pensionen hade börjat tas ut.

12 kap.**2 §**

Syftet med inkomstgarantin är att skapa en ekonomisk trygghet för en avgången ledamot i den omställningssituation som uppstår när han eller hon lämnar *riksdagen*. Garantin är inte avsedd som en varaktig försörjning.

Syftet med inkomstgarantin är att skapa en ekonomisk trygghet för en avgången ledamot i den omställningssituation som uppstår när han eller hon lämnar *riksdagsuppdraget*. Garantin är inte avsedd som en varaktig försörjning.

Lydelse från den 1 juli 2022

Föreslagen lydelse

3 §⁴

En ledamot som lämnar riksdagsuppdraget före 65 års ålder har, för att kunna övergå till förvärvsarbete, rätt till stödåtgärder i enlighet med vad Riksdagsförvaltningen bestämmer.

En ledamot som lämnar riksdagsuppdraget före 66 års ålder har, för att kunna övergå till förvärvsarbete, rätt till stödåtgärder i enlighet med vad Riksdagsförvaltningen bestämmer.

⁴ Senaste lydelse 2022:346.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*5 §⁵

Den som har varit ledamot och som före 65 års ålder lämnar *riksdagen* efter minst tre hela års sammanhängande tid i riksdagen har rätt till inkomstgaranti från och med den tidpunkt då arvodet upphör.

I den sammanhängande tiden i riksdagen inräknas tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009.

Den tid som en ledamot har ålagts att återbetala arvodet för enligt 3 kap. 11 § ska inte räknas in.

Rätt till inkomstgaranti gäller inte för tid då ledamoten får ålderspension eller sjukpension enligt denna lag.

Den som har varit ledamot och som före 66 års ålder lämnar *riksdagsuppdraget* efter minst tre hela års sammanhängande tid i riksdagen har rätt till inkomstgaranti från och med den tidpunkt då arvodet upphör.

Den tid som en ledamot har ålagts att återbetala arvodet för enligt 3 kap. 13 § ska inte räknas in.

*Lydelse från den 1 juli 2022**Föreslagen lydelse*7 §⁶

Inkomstgaranti betalas ut efter ansökan från och med den dag då arvodet upphör och gäller, med de begränsningar som framgår av 8 § första stycket, 8 § andra stycket 1 och 2 och 20 §, till och med månaden innan den månad då ledamoten fyller 65 år eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad då dödsfallet inträffar.

Om en tidigare ledamot som har ett gällande beslut om inkomstgaranti återinträder i riksdagen förskjuts inkomstgarantin med en tid som motsvarar den nya tjänstgöringstiden. Pågående utbetalning ska upphöra under den tiden.

När ledamoten på nytt lämnar riksdagsuppdraget ska tidigare beslut om inkomstgaranti omprövas. Om ledamoten då har rätt till inkomstgaranti under längre tid eller med ett högre belopp än enligt tidigare beslut ska Riksdagens arvodesnämnd fatta ett nytt beslut om inkomstgarantin. I annat fall gäller tidigare beslut.

Inkomstgaranti betalas ut efter ansökan från och med den dag då arvodet upphör och gäller, med de begränsningar som framgår av 8 § första stycket, 8 § andra stycket 1 och 2 och 20 §, till och med månaden innan den månad då ledamoten fyller 66 år eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad då dödsfallet inträffar.

⁵ Senaste lydelse 2021:1123.

⁶ Senaste lydelse 2022:346.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*8 §⁷

För den som har varit ledamot i riksdagen kortare sammanlagd tid än sex hela år gäller inkomstgarantin under ett år.

För den ledamot som lämnar *riksdagen* efter en sammanlagd tid av minst sex hela år i riksdagen gäller inkomstgarantin

1. i längst två år om ledamoten inte har uppnått 40 års ålder,

2. i längst fem år om ledamoten har uppnått 40 men inte 50 års ålder, och

3. längst till ingången av den månad då ledamoten fyller 65 år om han eller hon har uppnått 50 års ålder.

I den sammanlagda tiden i riksdagen inräknas tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009.

Den tid som en ledamot har ålagts att återbetala arvodet för enligt 3 kap. 11 § ska inte räknas in.

För den ledamot som lämnar *riksdagsuppdraget* efter en sammanlagd tid av minst sex hela år i riksdagen gäller inkomstgarantin

1. i längst två år om ledamoten inte har uppnått 40 års ålder,

2. i längst fem år om ledamoten har uppnått 40 men inte 50 års ålder, och

3. längst till ingången av den månad då ledamoten fyller 66 år om han eller hon har uppnått 50 års ålder.

Den tid som en ledamot har ålagts att återbetala arvodet för enligt 3 kap. 13 § ska inte räknas in.

12 §⁸

Under det första garantiåret lämnas inkomstgaranti med ett månatligt belopp som uppgår till 80 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och med 40 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp. För tiden därefter lämnas inkomstgaranti med ett månatligt belopp som motsvarar följande andelar av garantiunderlaget i förhållande till ledamotens sammanlagda tid i riksdagen:

1. 66,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och 33 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst tolv år,

2. 60,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och 30,25 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst elva år,

3. 55,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och 27,5 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst tio år,

4. 49,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och 24,75 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst nio år,

⁷ Senaste lydelse 2021:1123.

⁸ Senaste lydelse 2021:1123.

5. 44,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och 22 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst åtta år,

6. 38,5 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och 19,25 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst sju år, och

7. 33,0 procent av den del av garantiunderlaget som inte överstiger 1,67 inkomstbasbelopp och 16,5 procent av den del som överstiger 1,67 men inte 2,5 inkomstbasbelopp efter minst sex år.

I den sammanlagda tiden i riksdagen inräknas tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009.

Den tid som en ledamot har ålagts att återbetala arvodet för enligt 3 kap. 11 § ska inte räknas in.

Den tid som en ledamot har ålagts att återbetala arvodet för enligt 3 kap. 13 § ska inte räknas in.

Lydelse från den 1 juli 2022

Föreslagen lydelse

13 kap.

3 §⁹

En ledamot som lämnar riksdagsuppdraget före 65 års ålder har, för att kunna övergå till förvärvsarbete, rätt till stödåtgärder i enlighet med vad Riksdagsförvaltningen bestämmer.

En ledamot som lämnar riksdagsuppdraget före 66 års ålder har, för att kunna övergå till förvärvsarbete, rätt till stödåtgärder i enlighet med vad Riksdagsförvaltningen bestämmer.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹⁰

Vid beräkning av tider enligt 5 och 6 §§ ska hänsyn inte tas till tid då ledamoten har fått ålderspension eller sjukpension enligt bestämmelser i denna lag.

Ledighet som har beviljats av riksdagen eller av talmannen begränsar inte rätten till förmåner enligt detta kapitel. Detsamma gäller vid sjukfrånvaro.

Den tid som en ledamot har ålagts att återbetala arvodet för enligt 3 kap. 11 § ska inte räknas in som grund för förmåner enligt detta kapitel.

Den tid som en ledamot har ålagts att återbetala arvodet för enligt 3 kap. 13 § ska inte räknas in som grund för förmåner enligt detta kapitel.

⁹ Senaste lydelse 2022:346.

¹⁰ Senaste lydelse 2021:1123.

8 §

Rätten till ekonomiskt omställningsstöd gäller längst till och med månaden innan den månad då ledamoten fyller 65 år eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad då dödsfallet inträffar.

Stödet ska betalas månadsvis.

Rätten till ekonomiskt omställningsstöd gäller längst till och med månaden innan den månad då ledamoten fyller 66 år eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad då dödsfallet inträffar.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för den som uppnår respektive åldersgräns före den 1 januari 2023.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2016:1108) om ersättning till riksdagens ledamöter att 1 kap. 2 §, 9 kap. 9, 11 och 12 §§, 10 kap. 2 §, 11 kap. 1 §, 12 kap. 3, 5, 7 och 8 §§ samt 13 kap. 3 och 8 §§ ska ha följande lydelse.

Lydelse från den 1 juli 2022

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §¹¹

I lagen avses med

1. *prisbasbelopp*: prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken,

2. *förhöjt prisbasbelopp*: det förhöjda prisbasbeloppet enligt 2 kap. 6 och 8 §§ socialförsäkringsbalken,

3. *inkomstbasbelopp*: inkomstbasbeloppet enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken,

4. *inkomstindex*: inkomstindex enligt 58 kap. 10–12 §§ socialförsäkringsbalken,

5. *balansindex*: balansindex enligt 58 kap. 22–24 §§ socialförsäkringsbalken,

6. *Europaparlamentets ledamotsstadga*: Europaparlamentets beslut av den 28 september 2005 om antagande av Europaparlamentets ledamotsstadga (2005/684/EG, Euratom), *och*

7. *tjänsteresa*: en resa som en ledamot gör som ett led i utövningen av sitt uppdrag som riksdagsledamot och som påbörjas på tjänstestället, under en pågående tjänsteresa eller på en förrättningsort samt avslutas på tjänstestället eller på en förrättningsort.

6. *Europaparlamentets ledamotsstadga*: Europaparlamentets beslut av den 28 september 2005 om antagande av Europaparlamentets ledamotsstadga (2005/684/EG, Euratom),

7. *tjänsteresa*: en resa som en ledamot gör som ett led i utövningen av sitt uppdrag som riksdagsledamot och som påbörjas på tjänstestället, under en pågående tjänsteresa eller på en förrättningsort samt avslutas på tjänstestället eller på en förrättningsort, *och*

8. *riktålder för pension*: den enligt 2 kap. 10 a–d §§ socialförsäkringsbalken årligt beräknade och fastställda riktåldern för pension.

¹¹ Senaste lydelse 2022:346.

*Lydelse enligt lagförslag 2.1**Föreslagen lydelse***9 kap.****9 §**

Om ålderspensionen börjar tas ut före den månad då ledamoten *fyller 66 år* ska pensionen minskas med 0,5 procent för varje månad som återstår till den månad då *han eller hon fyller 66 år*.

Om uppehåll görs i utbetalningen före den månad då ledamoten *fyller 66 år*, ska ålderspensionen, när den åter betalas ut, minskas med 0,5 procent för varje månad som den tidigare har tagits ut och som vid den fortsatta utbetalningen återstår till den månad då ledamoten *fyller 66 år*. Till den del ålderspensionen grundas på pensionsrätt för tid efter det tidigare uttaget ska minskningen inte avse det antal månader som ålderspensionen tidigare tagits ut.

Om ålderspensionen börjar tas ut före den månad då ledamoten *uppnår riktåldern för pension* ska pensionen minskas med 0,5 procent för varje månad som återstår till den månad då *ledamoten uppnår riktåldern för pension*.

Om uppehåll görs i utbetalningen före den månad då ledamoten *uppnår riktåldern för pension*, ska ålderspensionen, när den åter betalas ut, minskas med 0,5 procent för varje månad som den tidigare har tagits ut och som vid den fortsatta utbetalningen återstår till den månad då *ledamoten uppnår riktåldern för pension*. Till den del ålderspensionen grundas på pensionsrätt för tid efter det tidigare uttaget ska minskningen inte avse det antal månader som ålderspensionen tidigare tagits ut.

11 §

En ledamot som vid sin avgång, dock senast vid utgången av riksmötet 2013/14, har fyllt 50 år och fullgjort minst sex hela år i riksdagen har rätt till ett tilläggsbelopp till ålderspensionen enligt vad som anges i denna paragraf och i 12 §.

Tilläggsbeloppet utgör skillnaden mellan jämförelsebeloppet enligt 15–19 §§ eller 20 § och ålderspensionen för samma år. Om ålderspensionen har tagits ut före den månad då ledamoten *fyller 66 år*, ska det bortses från den minskning som detta leder till.

Tilläggsbeloppet utgör skillnaden mellan jämförelsebeloppet enligt 15–19 §§ eller 20 § och ålderspensionen för samma år. Om ålderspensionen har tagits ut före den månad då *ledamoten uppnår riktåldern för pension*, ska det bortses från den minskning som detta leder till.

I antalet fullgjorda hela år i riksdagen enligt första stycket ska inräknas tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009. I antalet fullgjorda hela år i riksdagen ska också inräknas tid då en ledamot har varit statsråd, om statsrådstiden har påbörjats före 2003 och inte gett rätt till statsrådspension.

12 §

En ledamot har rätt till ålderspension tidigast från och med den månad då han eller hon *fyller 63 år* och längst till och med den månad då ledamoten avlider.

En ledamot har rätt till ålderspension tidigast från och med *tre år före* den månad då han eller hon *uppnår riktåldern för pension* och längst till och med den månad då ledamoten avlider.

Ålderspension som understiger 0,025 inkomstbasbelopp för ett år ska inte betalas ut.

Tilläggsbelopp lämnas inte för tid före den månad då ledamoten *fyller 66 år*.

Tilläggsbelopp lämnas inte för tid före den månad då ledamoten *uppnår riktåldern för pension*.

10 kap.

2 §

Sjukpension lämnas längst till och med månaden före den månad då ledamoten *fyller 66 år* eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad då dödsfallet inträffar.

Sjukpension lämnas längst till och med månaden före den månad då ledamoten *uppnår riktåldern för pension* eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad då dödsfallet inträffar.

11 kap.

1 §

Efterlevandepension lämnas efter den som vid sin död

1. var ledamot av riksdagen,
2. fick sjukpension enligt denna lag, eller
3. fick ålderspension enligt denna lag som för ett år överstiger 1,5 inkomstbasbelopp.

Med den som avses i första stycket 3 jämföras den som har *fyllt 66 år* och hade haft rätt till ålderspension som överstiger 1,5 inkomstbasbelopp för ett år om pensionen hade börjat tas ut.

Med den som avses i första stycket 3 jämföras den som har *uppnått riktåldern för pension* och hade haft rätt till ålderspension som överstiger 1,5 inkomstbasbelopp för ett år om pensionen hade börjat tas ut.

12 kap.

3 §

En ledamot som lämnar riksdagsuppdraget före *66 års ålder* har, för att kunna övergå till förvärvsarbete, rätt till stödåtgärder i enlighet med vad Riksdagsförvaltningen bestämmer.

En ledamot som lämnar riksdagsuppdraget före *uppnådd riktålder för pension* har, för att kunna övergå till förvärvsarbete, rätt till stödåtgärder i enlighet med vad Riksdagsförvaltningen bestämmer.

5 §

Den som har varit ledamot och som före 66 års ålder lämnar riksdagsuppdraget efter minst tre hela års sammanhängande tid i riksdagen har rätt till inkomstgaranti från och med den tidpunkt då arvodet upphör.

Den som har varit ledamot och som före *uppnådd riktålder för pension* lämnar riksdagsuppdraget efter minst tre hela års sammanhängande tid i riksdagen har rätt till inkomstgaranti från och med den tidpunkt då arvodet upphör.

I den sammanhängande tiden i riksdagen inräknas tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009.

Den tid som en ledamot har ålagts att återbetala arvodet för enligt 3 kap. 13 § ska inte räknas in.

Rätt till inkomstgaranti gäller inte för tid då ledamoten får ålderspension eller sjukpension enligt denna lag.

7 §

Inkomstgaranti betalas ut efter ansökan från och med den dag då arvodet upphör och gäller, med de begränsningar som framgår av 8 § första stycket, 8 § andra stycket 1 och 2 och 20 §, till och med månaden innan den månad då ledamoten *fyller 66 år* eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad då dödsfallet inträffar.

Inkomstgaranti betalas ut efter ansökan från och med den dag då arvodet upphör och gäller, med de begränsningar som framgår av 8 § första stycket, 8 § andra stycket 1 och 2 och 20 §, till och med månaden innan den månad då ledamoten *uppnår riktåldern för pension* eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad då dödsfallet inträffar.

Om en tidigare ledamot som har ett gällande beslut om inkomstgaranti återinträder i riksdagen förskjuts inkomstgarantin med en tid som motsvarar den nya tjänstgöringstiden. Pågående utbetalning ska upphöra under den tiden.

När ledamoten på nytt lämnar riksdagen ska tidigare beslut om inkomstgaranti omprövas. Om ledamoten då har rätt till inkomstgaranti under längre tid eller med ett högre belopp än enligt tidigare beslut ska Riksdagens arvodessnämnd fatta ett nytt beslut om inkomstgarantin. I annat fall gäller tidigare beslut.

8 §

För den som har varit ledamot i riksdagen kortare sammanlagd tid än sex hela år gäller inkomstgarantin under ett år.

För den ledamot som lämnar riksdagsuppdraget efter en sammanlagd tid av minst sex hela år i riksdagen gäller inkomstgarantin

1. i längst två år om ledamoten inte har uppnått 40 års ålder,

För den ledamot som lämnar riksdagsuppdraget efter en sammanlagd tid av minst sex hela år i riksdagen gäller inkomstgarantin

1. i längst två år om ledamoten inte har uppnått 40 års ålder,

2. i längst fem år om ledamoten har uppnått 40 men inte 50 års ålder, och

3. längst till ingången av den månad då ledamoten *fyller 66 år* om han eller hon har uppnått 50 års ålder.

2. i längst fem år om ledamoten har uppnått 40 men inte 50 års ålder, och

3. längst till ingången av den månad då ledamoten *uppnår riktåldern för pension* om han eller hon har uppnått 50 års ålder.

I den sammanlagda tiden i riksdagen inräknas tid som ledamot av Europaparlamentet före den 14 juli 2009.

Den tid som en ledamot har ålagts att återbetala arvodet för enligt 3 kap. 13 § ska inte räknas in.

13 kap.

3 §

En ledamot som lämnar riksdagsuppdraget före *66 års ålder* har, för att kunna övergå till förvärvsarbete, rätt till stödåtgärder i enlighet med vad Riksdagsförvaltningen bestämmer.

En ledamot som lämnar riksdagsuppdraget före *uppnådd riktålder för pension* har, för att kunna övergå till förvärvsarbete, rätt till stödåtgärder i enlighet med vad Riksdagsförvaltningen bestämmer.

8 §

Rätten till ekonomiskt omställningsstöd gäller längst till och med månaden innan den månad då ledamoten *fyller 66 år* eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad då dödsfallet inträffar.

Rätten till ekonomiskt omställningsstöd gäller längst till och med månaden innan den månad då ledamoten *uppnår riktåldern för pension* eller, om ledamoten avlider dessförinnan, till och med den månad då dödsfallet inträffar.

Stödet ska betalas månadsvis.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för den som uppnår respektive åldersgräns före den 1 januari 2026.